

Nr 493

**av herr Pettersson i Helsingborg m. fl.
om åtgärder mot övertidsarbete.**

Stort missnöje råder inom flera grupper arbetare därför att uttaget av s. k. allmän övertid ökar oroväckande, men också för det sätt på vilket arbetstidsjournalerna förs. Den ensidiga bedömningen när allmän övertid skall uttagas är också ett orosmoment.

Sedan den nya arbetstidslagen trädde i kraft i sin helhet, med 40 timmars arbetstid per vecka, har uttaget av allmän övertid ökat väsentligt inom vissa grenar av vårt näringsliv. Kanske mest inom transportsektorn där rationalisering inte kunnat genomföras i samma utsträckning som t. ex. inom den del där automatisering varit möjlig. Här syftas främst till godshandlingen vid hamnarna (lossning och lastning av fartyg), där arbetet i stor utsträckning sker manuellt, men även till vissa landsvägstransporter med bil.

I lagen begränsas den allmänna övertiden till 150 timmar per kalenderår samt till 48 timmar per fyraveckorsperiod som räknas 1-4, 5-8, 9-12 osv.

Begränsningen till 150 tim/år åsidosätts dock av det sätt på vilket man journalför arbetstiden, där ledighet för sjukdom, semester, helgdagar eller annan form av ledighet inte förs upp som arbetad tid.

Den allmänna övertiden är inte begränsad per dag eller vecka. Detta betyder att lagen inte lägger hinder i vägen för att de tillåtna 48 timmarna koncentreras till en del av fyraveckorsperioden.

Exempel: I ett avtal föreskrivs att den ordinarie arbetstiden skall vara 40 timmar per vecka med högst 8 timmar per dag. En arbetare är sjuk de första 2 veckorna i den fyraveckorsperiod som är beräkningsgrund, men arbetar 80 timmar på ordinarie tid samt 40 timmar på övertid under de 2 återstående veckorna. Enligt lagen uppkommer ingen övertid.

Detta system kan för en arbetare som drabbats av sjukdom innebära att inte en enda timma journalförs som övertid, trots att han presterat arbete på övertid som vida överstiger de maximigränser som fastställts per kalenderår. Följden härav blir att en sådan arbetare pressas hårt av övertid i slutet av den årliga beräkningsperioden.

I arbetstidslagens 10 § föreskrivs "När särskilda skäl föreligger, får övertid tagas ut osv".

Praxis har alltsedan lagens tillkomst varit att det är arbetsgivaren som har att bedöma huruvida förhållandena är sådana att tillgripande av övertid är nödvändigt.

Vad hamnarna beträffar så är det i de flesta fall rent ekonomiska skäl

som föreligger för uttag av övertid. Frågan kan ställas om dessa kan rubriceras som "särskilda".

Så vitt nu kan bedömas så berörs arbetstidslagen inte av det förslag som arbetsrättskommittén lagt till ny lagstiftning om förhandlingsrätt och kollektivavtal.

En översyn av de punkter i arbetstidslagen som berörs i motionen behövs, syftande till att ledighet för sjukdom journalförs som arbetad tid samt att regler tillskapas som klargör vilka skäl som skall föreligga för att allmän övertid skall tillgripas.

Under återopande av vad som anförts hemställs

att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn av arbetstidslagen med syfte dels att i denna införa regler om journalföring av sjukledighet, dels få en klarare precisering – i enlighet med vad som anförts i förevarande motion – av inbörden i begreppet "särskilda skäl".

Stockholm den 22 januari 1975

HANS PETTERSSON (s)

i Helsingborg

KARL-ERIK HÄLL (s)

LILLY HANSSON (s)

SVEN LINDBERG (s)

BERNT NILSSON (s)

i Kalmar